

Могильна Л.М., канд. екон. наук, доцент
Линник В. О., здобувач вищої освіти ступеня бакалавр
Сумський національний аграрний університет, Україна

Особливості управління інноваційними процесами в сільському господарстві

Розвиток кожної галузі економіки залежить від рівня інноваційної активності підприємств та організацій. Більшість компаній, що діють на світовому та національному ринках, намагаються впроваджувати у свою практику інновації. Основними характеристиками інновацій є їхня новизна, цілеспрямованість у бік максимізації ефективності та мінімізації ризику, зв'язок з наукою та умова подальшої практичної реалізації. Таким чином, управління інноваційним розвитком підприємства – це особливий вид управлінської діяльності, що передбачає забезпечення інноваційного розвитку підприємства через цілеспрямований вплив на його господарський процес. При цьому зазначений вплив здійснюється суто у межах інноваційної діяльності. Складність організації інноваційної діяльності полягає в періодичному та часом дуже швидкому моральному старінні нововведень, появі передових нововведень. Цим пояснюється перманентність цих процесів у розвинених соціально-економічних спільнотах.

Сільськогосподарські підприємства не є виключенням та теж впроваджують інновації, однак більша агровиробників є консервативними в цьому питанні. «Інноваційна пасивність керівників і спеціалістів агропідприємств пов'язана значною мірою з вкрай незадовільними фінансовими можливостями, а також нездатністю значної частини управлінських кадрів адаптуватися до ринкових умов господарювання» [1, с. 67]. Зазначимо, що на інноваційний розвиток у сфері сільського господарства впливають технічні, природні процеси та фактори. Слід наголосити, що при виробництві сільськогосподарської продукції задіяні живі організми, а це робить результати наукових досліджень більш вартісними та тривалими.

Традиційна селекція, особливо сільськогосподарських рослин, худоби та птиці, спрямована на збільшення продуктивності сільського господарства, підвищення стійкості культивованих видів до захворювань та шкідників, а також покращення якості продуктів з точки зору поживності та легкості обробки.

Разом з тим, українські агровиробники мають у своєму розпорядженні достатні природні ресурси та унікальні кліматичні умови, які за більш повного, раціонального та ефективного застосування земельних ресурсів, включаючи високородючі ділянки землі, ґрунт та агрокліматичні переважні особливості з одночасним створенням сприятливого інвестиційного клімату, можуть сприяти розвитку та ефективному функціонуванню галузі.

Однак, деякі великі підприємства (агрохолдинги) забувають про бережливе ставлення до ресурсів, а тому інтенсифікація та розширення сільського господарства, викликані впровадженням нових методів та сільськогосподарських систем, призводять до появи нових ризиків для здоров'я

та навколишнього середовища. Наприклад, збільшення кількості розпилюваних агрохімікатів та посилення ерозії ґрунту внаслідок інтенсифікації обробітку ґрунту.

Наголосимо, що пріоритетні інноваційні напрямки в сільському господарстві полягають: у впровадженні високопродуктивних сортів сільськогосподарських культур, що дають кращу якість продукції при більшій урожайності; у розробці системи землеробства (біологізація землеробства); в освоєнні маловитратних енергозберігаючих та інтенсивних технологій вирощування основних сільськогосподарських культур, які ґрунтуються на використанні оптимальних норм висіву, добрив та інтегрованої системи захисту посівів від шкідливих організмів, що забезпечують додатковий врожай сільськогосподарських культур. та ін.

Головними чинниками, що стримують використання інновацій у сільському господарстві, виступають: кризовий фінансовий стан більшості організацій сільського господарства, відсутність власних фінансових ресурсів, недоступність банківського кредиту.

Лейтмотивом роботи з впровадження інновацій у виробництво є створення ефективно працюючої інноваційної системи аграрного сектора. Це має першорядне значення, особливо з урахуванням швидкого розвитку цифрового сільського господарства у країнах із розвинутою економікою, коли конкурувати із західними компаніями стає дедалі важче. Тому для збереження перспективних джерел фінансування слід забезпечити підтримку держави, особливо на заключному етапі освоєння інновації (через недостатню платоспроможність товаровиробників).

Організаціям, які здійснюють інноваційну діяльність, необхідно надавати чітку систему пільг, визначити заходи стимулювання інноваційної діяльності на основі мотивації та зацікавленості працівників. Важливе значення має розвиток інноваційного підприємництва у всіх його формах як засобу зміцнення ринкових відносин у науково-технічній сфері сільського господарства та створення сприятливого інвестиційного клімату з раціональним поєднанням державного фінансування науки.

Секрет успіху інноваційної системи криється в об'єднанні зусиль учасників інноваційного процесу – української сільськогосподарської науки, агробізнесу та держави. Роль держави тут є ваговою. Необхідні своєчасні реальні дії, практичні кроки щодо організації інноваційної системи, а не просто обговорення нагальних проблем сільського господарства України.

Список використаних джерел:

1. Дудар Т. Розвиток інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2019. Вип. 1. С. 60-69. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/34035/1/%d0%94%d1%83%d0%b4%d0%b0%d1%80.pdf> (дата звернення: 29.10.22).